

## **ИНФОРМАЦИЯ**

### **за дейността на Висшия съдебен съвет, представена на срещата с експертната мисия на Европейската комисия по Механизма за сътрудничество и оценка**

Представяващият Висшия съдебен съвет Боян Магдалинчев отчете резултатите по препоръките и мерките, които Съвета е изпълнил, след последната среща с представителите на Експертната мисия по МСО на 05.10.2018 г. Той припомни постигнатите резултати, отчетени положително в докладите от месец януари 2017 г. и месец ноември 2018 г., като акцентира върху заключението на ЕК от миналата година, че наблюдението по три от общо шестте показателя „може да се смята за временно прекратено“, именно показателите 1, 2 и 6 - „Независимост на съдебната власт“, „Нормативна уредба“ и „Организирана престъпност“. В тази връзка г-н Магдалинчев посочи, че според доклада изпълнението на отправените шест основни показателя със седемнадесет препоръки по тях е достатъчно условие за прекратяване на Механизма за сътрудничество и проверка до края на мандата на настоящия състав на Европейската комисия. Съобщено бе, че Съдийската и Прокурорска колегии на ВСС са приели позиции по доклада на ЕК от 13.11.2018 г., в които е определена като „положителна и удовлетворителна“ оценката на Комисията за постигнатите резултати по препоръките, свързани с отстояване на независимостта на съдебната власт и продължаване на съдебната реформа - провеждане на конкурсите за върховните нива на органите на съдебната власт, в условията на прозрачност и публичност; предприетите мерки от Съдийската колегия за преразпределение на подсъдността по граждански дела в СРС, СГС и Специализирания наказателен съд (чрез законодателна промяна относно препоръката за постигане на равномерна натовареност), както и за провеждането на съдебната реформа при разработване на проектите за електронно правосъдие и съдебната карта. Акцентирано бе върху декларираната воля на колегиите за продължаване на действията, постигане на напредък и устойчивост по постигнатите резултати. Подчертано бе, че членовете на ВСС не само приемат констатациите на ЕК, но и заявяват готовност за изпълнение на препоръките, от компетентността на Съвета, в очакване на окончателното прекратяване на наблюдението по МСО. В тази връзка, г-н Магдалинчев уточни, че на международни форуми са правени изказвания, при които е декларирана различна позиция, но ВСС категорично отстоява тезата, че провежда постоянна и последователна политика по изпълнение на препоръките от докладите на ЕК, с оглед постигане целите на Механизма за сътрудничество и оценка. Акцентирано бе върху активността на ВСС и органите на съдебната власт, постигнатите резултати през последните пет

години, отразени в Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието, като бе посочено, че България има водещи позиции в ЕС по редица показатели.

Председателят на Комисия „Съдебна карта, натовареност и съдебна статистика“ към Съдийската колегия г-жа Даниела Марчева представи напредъка по Препоръка 6 *„Да се намери решение на положението с натовареността в най-натоварените съдилища въз основа новите стандарти за натовареност и да се постигне съгласие по пътна карта за реформа на съдебната карта едновременно с развитието на електронното правосъдие“*. Тя заяви, че се прилага комплексен подход, който включва няколко насоки: инициране на законодателни промени, в частта относно правилата за местна и родова подсъдност по определена категория дела; провеждане на процедури по чл. по чл.194, ал.1 от ЗСВ, касаещи преместването на заети длъжности „съдия“ от ниско натоварени в по-високо натоварени съдилища - СГС, СРС и Апелативен съд – София; вътрешно-организационни мерки във високо натоварените съдилища; инициране и провеждане на промяна в областта на електронното правосъдие; промяна в границите на съдебните райони на Софийски районен съд, Районен съд - Елин Пелин, Районен съд - Костинброд, Районен съд – Перник и Районен съд – Самоков, както и решения, свързани със системата за изчисляване на натовареността.

По отношение на законодателните промени бе отчетено, че Комисията е иницирала проучване сред центровете по медиация в страната, както и сред административните ръководители в съдилищата, за да се съберат конкретни предложения за законодателни изменения за въвеждането на задължителна медиация, като способ за намаляване натовареността в съдилищата. Уточнено бе, че предстои обобщаване на становищата и внасянето им в работната група към Министерство на правосъдието, ангажирана с изготвяне на предложения за законодателни изменения в областта на медиацията.

Съобщено бе, че с решение на Съдийската колегия от 13.12.2018 г. е изпратено предложение до Междуведомствената работна група за изменение и допълнение на ГПК във връзка с редакция на текста на чл. 272 от ГПК, като е предложено следното прецизиране на текста *„Въззивният съд мотивира своето решение включително и чрез препращане към фактическите констатации и правните изводи на първоинстанционния съд“*. Разяснено бе, че идеята е да се регламентира възможността гражданските и търговските съдии във въззивните съдилища, в постановяваните от тях съдебни актове да не излагат собствени фактически констатации и правни изводи, ако са съгласни с вече изложените от първоинстанционния съд мотиви относно релевантните за спора факти и правни изводи. Уточнено бе, че изменението на разпоредбата би довело пряко до намаляване обема работа на въззивните

граждански и търговски съдии и съответно до повишаване на ефективността и ефикасността им.

Отчетено бе, че във връзка с преодоляване на проблема с ниско натоварените военни съдилища в страната Комисия „Съдебна карта, натовареност и съдебна статистика“ е инициирала обсъждане на събраните през март 2018 г. предложения на съдиите от военните съдилища за законодателни изменения, които да разширят обхвата на тяхната компетентност. Уточнено бе, че предложенията за законодателни изменения са изпратени на Министерство на правосъдието и се очаква решение доколко делата свързани с полицаи и други лица да бъдат подсъдни на военните съдилища.

По отношение процедурите за преместване на съдии от ниско натоварени във високо натоварени съдилища бе съобщено, че Съдийската колегия е преместила седем щатни длъжности „съдия“ в СРС, шест щатни длъжности „съдия“ в СГС – Гражданско отделение, както и двама съдии в Специализирания наказателен съд.

Госпожа Марчева уточни, че във връзка с прилагането на вътрешно-организационни мерки, Комисията е предложила на Съдийската колегия да отправи препоръка до административните ръководители на Софийския районен съд, Софийския градски съд и Софийския апелативен съд, да поставят на вниманието на Общото събрание на съответния съд, на основание разпоредбите на чл.79, ал. 2, т. 4, чл. 85, ал. 2, т.1 и чл.104, ал.2 ЗСВ, да бъдат трансформирани незаетите щатни длъжности „съдия“ в наказателно отделение в длъжности „съдия“ в гражданските и търговските отделения чрез промяна на броя и специализацията на съставите в отделенията. Разяснено бе, че мотивите на Комисията са обвързани с тенденцията за спад на наказателните дела като цяло в страната и пониската натовареност на наказателните съдии спрямо гражданските и търговските съдии. Направено бе уточнение, че Съдийската колегия не е подкрепила предложението за преразпределение на работата в самите съдилища.

По отношение на електронното правосъдие бе припомнено решението на Пленума на ВСС за съвместно изпълнение на мярка „Реформа на заповедното производство по ГПК чрез създаване на система за централизирана електронна обработка на заповедни дела“ със Службата за подкрепа на структурни реформи към Генералния секретариат на ЕК. Подчертано бе, че въвеждането на централизирана система ще е реална основа за въвеждането на електронното правораздаване в страната. Госпожа Марчева сподели, че е избран изпълнител от страна на ЕК и се очаква проектът да приключи в рамките на девет месеца, с техническо задание за предложената система.

Съобщено бе, че с решения от 17.01.2019 г. и от 21.02.2019 г. Пленумът на ВСС е одобрил предложение за внедряването на системата

„Voice-to-Text“ в съдебната система в България. Разяснено бе, че така ще се предостави уникален начин за спестяване на време в работата на магистратите и съдебните секретари, като е изчислено, че времето за създаване на един документ ще намалее с не по-малко от 60%. Обърнато бе внимание върху спецификата на българската правна система и факта, че изписването на актовете е една от дейностите, които отнемат най-много време на магистратите, поради което въвеждането на този софтуер ще подобри ефективността и ефикасността на магистратите и съдебните служители. Обяснено бе, че в тази връзка е отправено искане до ОП „Добро управление“ за откриване на процедура за финансиране на проекта за създаване и внедряване в съдебната система на софтуер за диктовка и автоматично конвертиране на гласовия запис в текст (voice-to-text), като е възложено на членове на ВСС да изготвят и представят проектно предложение.

По отношение на Системата за изчисляване на натовареността на съдиите (СИНС) г-жа Марчева посочи, че това е основен въпрос, с който Комисията е ангажирана от началото на своята дейност. Тя обясни, че са събрани становища от всички съдилища относно ефективността и ефикасността на тази система, които са обобщени в документ, публикуван на сайта на ВСС през лятото на 2018 г. Обърнато бе внимание, че в над 95% от становищата се изтъква, че регламентираните от ВСС Правила за измерване на натовареността на съдиите, и по-специално частта коефициенти за натовареност, не отразяват адекватно действителната фактическа и правна сложност на делата, доколкото не дават вярна представа за времето за работа по тях. Посочено бе, че СИНС трябва да изключва субективния фактор и да се въведе изцяло обективният фактор при измерване индивидуалната натовареност, като се гарантират механизми за проверка на верността на данните. Поради наличието на отрицателни становища Комисия „Съдебна карта, натовареност и съдебна статистика“ е обобщила възможните начини за измерване на натовареността, като са възприети още две концепции – на член на Съдийската колегия и на съдия от Административен съд – Смолян. Трите концепции са предоставени на съдиите в страната, като им е дадена възможност да изразят становище. Посочено бе, че в анкетно проучване, извършено в рамките на проект „Въвеждане система за наблюдение и регулиране на натовареността на магистратите и съдебната администрация, създаване на стандарт за условията на труд в органите на съдебната власт и повишаване на ефективността на работата им“, по Оперативна програма "Добро управление", са участвали 30% от всички съдии в страната. Общо 47% от тях са заявили, че измерването на натовареността следва да е в съответствие с предложените две алтернативни концепции, а 22% от съдиите са подкрепили досегашната методика. С оглед резултатите от допитването са проведени две работни

заседания на Съдийската колегия и са обсъдени трите концепции за измерване на натовареността. На заседание проведено на 19.02.2019 г., при съобразяване вота на съдиите, участвали в допитването, Съдийската колегия прие и възложи на Красимир Шекерджиев - член на ВСС и автор на една от концепциите за измерване на натовареността, в срок до края на м. март 2019 г. да разработи и внесе за обсъждане в Съдийската колегия предложение - модел за измерване на натовареността на съдиите.

Във връзка с промяната в границите на съдебните райони бе разяснено, че е направено конкретно предложение от членове на ВСС да се променят границите на съдебните райони на Софийски районен съд, Районен съд - Елин Пелин, Районен съд - Костинброд, Районен съд – Перник и Районен съд – Самоков. Предложението е предхождано от работни срещи с представители на съдилищата, кметовете и представители на общинската администрация. Уточнено бе, че от страна на част от кметствата, Нотариалната камара и от Прокуратурата на Република България са изразени отрицателни становища. Пояснено бе, че обобщените становища ще бъдат обсъдени на заседание на Съдийската колегия,

В изказването си г-жа Марчева коментира и заключенията в доклада на ЕК от 2018 г. по отношение дадените квалификации за опитите на Съдийската колегия за реформа на съдебната карта. Тя обърна внимание върху разликите между съдилищата и органите в структурата на прокуратурата, както и върху съдържанието на Препоръка 6, като уточни, че Съдийската колегия е възприела подход чрез законодателни изменения да преразпредели съществуващите дела между всички съдилища в страната и да оптимизира кадровия ресурс, след което да се предприемат действия за реформа на съдебната карта.

Напредъкът на ВСС в областта на електронното правосъдие бе представен от г-жа Гергана Мутафова, член на Прокурорската колегия, председател на Комисия „Съдебна администрация“ и ръководител на проект „Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата“, осъществяван с финансовата подкрепа на ОПДУ. Госпожа Мутафова представи изпълнението на проекта в периода след 05.10.2018 г., като припомни, че той е започнат от предходния състав на ВСС, и сподели, че темите за реформата на съдебната карта и електронното правосъдие са приоритетни за Съвета.

Отчетено бе, че към настоящия момент е избран изпълнител за изработване на Единната информационна система на съдилищата, която ще замени петте деловодни системи в съдилищата, ще обедини цялата деловодна дейност, ще сложи началото на електронното правосъдие и електронно обработване на дела. Уточнено бе, че към 2023 г. Република България трябва да декларира минимум 250 000 електронно обработени дела, което е обвързано с успешното изграждане и внедряване на Единната

информационна система на съдилищата. Системата ще бъде обвързана с Единния електронен портал на съдебната власт и заедно с Единната централизирана система на административните съдилища и Унифицираната електронна система на прокуратурата ще даде възможност да се въведе електронно правосъдие в съдебната система.

Пояснено бе, че в началото на 2020 г., както е заложено в сроковете по проекта, се очаква да бъде предоставен системният продукт, за да започне поетапно тестване и внедряване, първоначално в района на две апелативни съдилища. Обърнато бе внимание и че основна дейност по проекта е разработване на нов модул за промяна на съдебната карта на съдилищата и прокуратурите в страната. Припомнено бе, че през последните две години Прокуратурата работи усилено и започна промяна в съдебната карта на районните прокуратури, а считано от 01.01.2019 г. са закрити 11 районни прокуратури, които бяха трансформирани в териториални отделения към най-близките районни прокуратури в съответните областни центрове.

Госпожа Мутафова поясни, че реформата на съдебната карта ще продължи като отчете, че особено важно при стартирането ѝ е било да не се допуснат затруднения и проблеми за гражданите и работещите магистрати и служители в закритите прокуратури. Отчетено бе, че към момента във ВСС не са докладвани проблеми, свързани с ограничаване достъпа до правосъдие на гражданите или до влошаване на административната услуга, която прокуратурата предоставя в тези райони. Пояснено бе, че пред Прокурорската колегия стои въпроса за продължаване на реформата, както и че към настоящия момент в рамките на дейностите по договора, е сключен договор с консултантска фирма, която извършва анализ на промените на съдебните карти на 11 държави от ЕС. Най-добрите практики ще бъдат предложени на Пленума на ВСС като модели, които да бъдат възприети за продължаване на реформата на съдебната карта на съдилищата и прокуратурите.

Госпожа Мутафова обобщи, че цялостна модерна европейска промяна на съдебната карта на съдилищата и прокуратурите не би могла да се осъществи без въвеждане на електронното правосъдие. Тя посочи, че без електронно правосъдие на практика ще бъде ограничен достъпът до правосъдие на гражданите и ще бъде влошено предоставянето на правосъдни услуги.

Допълнителна информация за осъществяваните проекти по ОПДУ, свързани с електронното правосъдие, представи Цветинка Пашкунова – член на Съдийската колегия и председател на Комисията по правни и институционални въпроси към Пленума на ВСС. Тя обобщи, че във връзка с препоръките за преодоляване на натовареността в органите на съдебната власт и въвеждане на електронно правосъдие, се реализират още два проекта, по които ВСС е бенефициент - "Въвеждане на система за

наблюдение и регулиране на натовареността на магистратите и съдебната администрация, създаване на стандарт за условията на труд в органите на съдебната власт и повишаване на ефективността на работата им" и „Доразвитие и централизиране на порталите в СП за достъп на граждани до информация, е-услуги и е-правосъдие".

Отчетено бе, че първият проект е приключил и предстои заключителната му част, изготвен е доклад от фирмата изпълнител, а резултатите се ползват във връзка с прецизиране на сегашните Правила за изчисляване на натовареността. Резултатите от проекта ще бъдат съобразени и при изготвянето на правила, ако бъде приет нов механизъм за измерване натовареността на магистратите. Пояснено бе, че в процес на изпълнение са дейностите по проекта „Доразвитие и централизиране на порталите в сектор „Правосъдие“ за достъп на граждани до информация, е-услуги и е-правосъдие". Изразена бе увереност, че резултатите от проектите ще бъдат полезни и ще допринесат за решаване на констатираните проблеми във връзка с бъдещото реформиране на съдебната система по отношение преодоляване на прекомерната натовареност, най-вече в софийските съдилища и в някои районни прокуратури, както и с въвеждане на електронно правосъдие.

Председателят на Комисията по атестирането и конкурсите към Прокурорската колегия Даниела Машева отчете подобряване на взаимодействието с Министерство на правосъдието и с Управляващия орган на Оперативна програма „Добро управление“ във връзка с резултатите и етапа на изпълнение на представените проекти. Тя съобщи за предприетите действия за актуализиране на мерките по „Пътната карта за изпълнението на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система“ и „Пътната карта за изпълнение на Стратегия за развитие на електронното управление в Република България за периода 2016-2020 г.“ и в частност електронното управление на съдебната система. Уточнено бе, че измененията в Пътната карта за реформата на съдебната система са приети миналата седмица от Съвета по прилагане на актуализираната стратегия, като целта е спестените средства по приключили проекти да бъдат прехвърлени и насочени към актуализирани дейности, и осъществяване на допълнителни дейности по започнали проекти, така че до 2022 г. да се финализира процест за електронното правосъдие в България.

Представени бяха предприетите от Прокурорската колегия действия за кадрово обезпечаване на прокуратурите и следствените отдели в страната, с цел постигане на равномерна натовареност. Припомнено бе, че с измененията от 2017 г. на НПК, бе разширена компетентността на Специализираната прокуратура, като в тази връзка Прокурорската колегия обяви редица конкурси и използва всички възможни средства по ЗСВ за преместване на прокурори и следователи в тази прокуратура.

Съобщено бе, че към настоящия момент има един приключил конкурс за назначаване на прокурори, а в ход са конкурсни процедури за преместване и за повишаване на прокурори и следователи, вкл. във ВКП, ВАП и НСлС, за първоначално назначаване и за младши прокурори и следователи.

Като позитив бяха отчетени проведените атестационни процедури на прокурори и следователи, по които към настоящия момент има много малък брой на обжалвани процедури пред ВАС. Според г-жа Машева този факт е показателен, че приетите от Прокурорската колегия комплексни оценки от атестирането са обективни и адекватни на работата на атестираните магистрати.

По време на срещата беше коментирано решението на Конституционния съд по дело № 2/2018 г., според което магистрат не може автоматично да бъде отстраняван от длъжност заради повдигнато обвинение, както и въведеното с чл. 195а от ЗСВ изискване магистратите да декларират всички свои дейности и членства в организации.